

ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์

แรงงานไทยที่ไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์ เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศดังกล่าวไม่เท่ากัน ถึงแม้ว่าจะไปทำงานในประเทศเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้จัดส่ง ถ้าผู้จัดส่งคนงานไทยไปทำงานเป็นตัวแทนภาครัฐบาลจะเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าผู้จัดส่งที่เป็นตัวแทนภาคเอกชน และจากการสอบถามคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ จำนวน 412 คน มีผู้จัดส่งดังนี้

ตารางที่ 16 ประเภทของผู้จัดส่งแยกตามประเทศ

(หน่วย:คน)

ผู้จัดส่ง	ประเทศ					ร้อยละ
	ซาอุดี-อาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์	รวม	
กรมแรงงาน	2	-	-	-	2	0.5
ตัวแทนถูกกฎหมาย	272	56	12	23	363	88.0
เพื่อนและญาติ	3	3	-	-	6	1.5
อื่น ๆ (เช่นหัวหน้าสาย)	21	2	-	18	41	10.0
รวม	298	61	12	41	412	100.0

จากตารางดังกล่าว พบว่าจำนวนคนงานไทย 412 คน กรมแรงงานเป็นผู้จัดส่ง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตัวแทนถูกกฎหมายเป็นผู้จัดส่ง 363 คน คิดเป็นร้อยละ 88 เพื่อนและญาติเป็นผู้แนะนำ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 อื่น ๆ (เช่นหัวหน้าสาย) เป็นผู้จัดส่ง 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และถ้าพิจารณาทางด้านค่าใช้จ่ายจะพบว่า คนงานไทย 2 คน ที่กรมแรงงานจัดส่งไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบียเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 9,715 บาท ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย เฉลี่ยเป็นเงินรายละ 31,410 บาท

2. ประเภทของอุตสาหกรรมและตำแหน่งงาน คนงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าในประเทศเดียวกัน ทั้งนี้เพราะความต้องการแรงงานตามประเภทของงานและตำแหน่งงานมีความแตกต่างกัน และจากการสอบถามคนงานไทย 412 คน ที่ไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และ สิงคโปร์ พบว่าค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศค่อนข้างมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของอุตสาหกรรม ดังนี้

ตารางที่ 17 ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศค่อนข้างแยกตามประเภทของ อุตสาหกรรม

(หน่วย:บาท)

ประเทศ	ประเภทของอุตสาหกรรม				
	ก่อสร้าง	อุตสาหกรรม การผลิต	ภัตตาคาร และ โรงแรม	บริการ และ อื่น ๆ	เฉลี่ย
ซาอุดีอาระเบีย	32,941	29,912	29,666	29,056	31,410
คูเวต	31,121	33,334	-	27,808	30,415
อิรัก	9,605	34,243	-	37,783	31,612
สิงคโปร์	40,767	24,210	-	-	40,363

จากตารางพบว่าคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศสิงคโปร์ในหมวดก่อสร้าง เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศค่อนข้างมากที่สุดเป็นเงิน 40,767 บาท ต่อคน และคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศอิรักในหมวดก่อสร้าง เสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศค่อนข้างน้อยที่สุดเป็นเงิน 9,605 บาทต่อคน

สำหรับตำแหน่งงานที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศ เช่นกัน กล่าวคือ จากการสอบถามบริษัทจัดหางานพบว่าค่านายหน้าทีเรียกเก็บจากคนงานไทยแตกต่างกันไปตามตำแหน่งดังนี้

ตารางที่ 18 คำนายหน้าคํารายแยกตามตำแหน่งงานและประเทศ

(หน่วย:บาทคําราย)

ตำแหน่งงาน	ประเทศ			
	ซาอุดี- อาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์
กรรมกร	23,000	21,000	22,000	16,000
ผู้ช่วยช่าง	27,000	20,000	21,000	30,000
ช่าง	29,000	25,000	30,000	22,000
หัวหน้าช่าง	15,000	9,000	15,000	20,000

จากตารางพบว่า บริษัทจัดหางานเรียกเก็บค่านายหน้าสูงสุดจากคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศสิงคโปร์ในตำแหน่งผู้ช่วยช่างและจากคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศอิรักในตำแหน่งช่างเป็นเงิน 30,000 บาทต่อคน และบริษัทจัดหางานเรียกเก็บค่านายหน้าต่ำสุดจากคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศคูเวตในตำแหน่งหัวหน้าช่างเป็นเงิน 9,000 บาทต่อคน

3. ฐานะทางเศรษฐกิจของคนงานไทย คนงานไทยที่มีฐานะปานกลางหรือดี จะเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศตามปกติ แต่ถ้าคนงานไทยมีฐานะไม่ดี จะมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากปกติคือดอกเบี้ยเงินกู้ จำนวนดอกเบี้ยเงินกู้จะมีจำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนเงิน อัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาที่กู้เงิน และอัตราดอกเบี้ยจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของเงินกู้ จากการสอบถามคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดี-อาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ จำนวน 412 คน พบว่าฐานะของคนงานไทยไม่ดีและพบว่าค่าใช้จ่ายก่อนไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์นั้น คนงานไทยได้มาจากเงินออมร้อยละ 22 เงินกู้จากสถาบันการเงินร้อยละ 51 เงินกู้จากญาติ พี่น้อง ร้อยละ 16 เงินกู้นอกสถาบันการเงินร้อยละ 11 นั่นคือคนงานไทยร้อยละ 78 กู้เงินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศดังกล่าว

เพื่อให้สามารถเข้าใจค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ได้ดียิ่งขึ้น จะพิจารณาค่าใช้จ่ายตามประเภทผู้จัดส่ง ซึ่งมี 2 ประเภทได้แก่

1. ตัวแทนรัฐบาล ได้แก่ กรมแรงงาน
2. ตัวแทนเอกชน ได้แก่

2.1 สหกรณ์ผู้จัดหางานแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่ผู้จัดหางานที่ส่งคนงานไทยไปทำงานในต่างประเทศได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นโดยได้รับความสนับสนุนจากทางราชการเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรับสมัครคนงาน ทดสอบฝีมือ ฝึกอบรมและจัดส่งคนงานให้แก่สำนักงานจัดหางานเอกชน อาคารที่ทำการสหกรณ์ผู้จัดหางานแห่งประเทศไทย อยู่ที่เลขที่ 44/1-7 ถ.รามอินทรา มุมวงเวียนอนุสาวรีย์ปราบกบฏ ข้างสถานีตำรวจนครบาลบางเขน กรุงเทพฯ 10220 โทร. 5212957, 5213776-8

2.2 สำนักงานจัดหางานเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกรมแรงงาน ในปี 2530 มีสำนักงานจัดหางานที่ได้รับอนุญาตจากกรมแรงงานให้ดำเนินงานในประเทศไทยจำนวน 487 แห่ง เป็นสำนักงานจัดหางานในประเทศไทยจำนวน 158 แห่ง โดยเป็นสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร 82 แห่งและส่วนภูมิภาค 76 แห่ง นอกจากนั้นเป็นสำนักงานจัดหางานต่างประเทศจำนวน 329 แห่ง เป็นสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร 274 แห่ง และส่วนภูมิภาคอีก 55 แห่ง

2.3 สายหรือนายหน้าหรือบางที่เรียกว่าตัวแทนหรือผู้แทนบริษัท คือ บุคคลทั่วไป มีทั้งประเภทที่เป็นตัวแทนให้แก่บริษัทใดบริษัทหนึ่งหรือสายอิสระรับคนงานให้ทุกบริษัทที่ตนติดต่อได้ อาจเป็นเพื่อน ญาติ คนที่รู้จัก ผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ บางครั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

2.4 สำนักงานจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือสำนักเถื่อน คือ สำนักงานจัดหางาน ซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจัดหางาน ซึ่งบางครั้งจะตั้งขึ้นมาเพื่อเจตนาหลอกลวงผู้สมัครและเมื่อได้เรียกเก็บเงินได้จำนวนหนึ่งก็จะปิดสำนักงานหลบหนี แต่ถ้ามีเจตนาที่จะส่งคนงานไปทำงานในต่างประเทศจริง คนงานที่จัดส่งไปโดยสำนักงานเถื่อนส่วนมากจะประสบปัญหา มากเช่น ได้ค่าจ้างที่ต่ำกว่าที่กรมแรงงานกำหนด ไม่ได้ทำงานและอื่น ๆ

สำหรับการคำนวณค่าใช้จ่ายของคนงานไทยโดยตัวแทนเอกชนจะพิจารณาเฉพาะคนงานไทยที่ถูกส่งจากสำนักงานจัดหางานที่ได้รับอนุญาตจากกรมแรงงานเท่านั้น การติดต่อจากสายหรือนายหน้าหรือตัวแทนบริษัทถือว่าเป็นการจัดส่งจากสำนักงานจัดหางานที่ได้รับอนุญาตจากกรมแรงงาน แต่ค่าใช้จ่ายของคนงานไทยจะสูงขึ้นถ้าติดต่อผ่านสาย ทั้งนี้เพราะสายจะเก็บค่านายหน้าเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนไม่แน่นอน สำหรับสำนักงานจัดหางานที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือสำนักงานเถื่อนไม่สามารถที่จะหาข้อมูลได้

1. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์
โดยผ่านตัวแทนรัฐบาลอินโดนีเซีย กรมแรงงาน จะมีค่าใช้จ่ายดังนี้

1.1 ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการติดต่อ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายในการติดต่ออื่น ๆ มีจำนวนไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับภูมิลำเนาว่าอยู่ในจังหวัดใด และในจังหวัดนั้นมีสำนักงานของกรมแรงงานหรือไม่ กรมแรงงานและหน่วยงานที่ทำงานจัดหางาน ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ การสมัครงานของคนงานไทยส่วนใหญ่จะต้องเดินทางไปติดต่อสมัครงานและดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่กรุงเทพมหานคร และจากการสอบถามคนงานไทยจำนวน 412 คน ที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย 298 คน กูเวต 61 คน อิรัก 12 คน และสิงคโปร์ 41 คน พบว่าคนงานไทยได้ไปติดต่อหน่วยงานดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนครั้งของคนงานไทยที่ใช้ในการติดต่อ

(หน่วย: ราย)

จำนวนครั้ง	ซาอุดี-อาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์	รวม
1 ครั้ง	129	22	2	13	166
2 ครั้ง	63	11	-	20	94
3 ครั้ง	44	12	4	7	67
4 ครั้ง	62	16	6	1	85
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	2.13	2.36	3.17	1.9	2.17

1.2 ค่าใช้จ่ายในการจัดทำหนังสือเดินทาง (Passport) ก่อนเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ คนงานทุกคนต้องมีหนังสือเดินทาง ซึ่งติดต่อทำได้ทั้งหนังสือเดินทางกระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา ช้างโรงพยาบาลรามธิบดี โดยมีหลักฐานที่ใช้คือ

1.2.1 ทะเบียนบ้าน พร้อมถ่ายสำเนา 1 ฉบับ

1.2.2 บัตรประชาชน พร้อมถ่ายสำเนา 1 ฉบับ

1.2.3 หลักฐานทหาร (เช่น ส.ค.9) พร้อมสำเนา 1 ฉบับ

1.2.4 รูปถ่ายขนาด $2\frac{1}{2} \times 3$ นิ้ว

การทำหนังสือเดินทางควรติดตัวด้วยตนเอง เพราะถ้าจ้างนายหน้าหรือให้ผู้อื่นไปทำอาจจะได้หนังสือเดินทางปลอม ปัจจุบันการทำหนังสือเดินทางสะดวกและใช้เวลาเพียง 7 วัน สำหรับค่าธรรมเนียมในปี 2531 1,000 บาท และค่าอากร 5 บาท รวมค่าธรรมเนียมในการทำหนังสือเดินทาง 1,005 บาทต่อคน แต่ถ้าผู้สมัครไม่มีความสะดวกหรือไม่อยู่ในฐานะที่จะไปติดตัวหนังสือเดินทางได้ด้วยตนเอง สำนักจัดหางานจะเสนอบริการรับติดตัวหนังสือเดินทางให้แก่ผู้สมัครโดยเรียกเก็บค่าบริการในอัตราเฉลี่ยคนละ 1,200-2,000 บาท ทั้งนี้ค่าหนังสือเดินทางของแรงงานไทยประมาณ 1,005-2,000 บาท และจากการสอบถามแรงงานไทยจำนวน 412 ราย พบว่าแรงงานไทยเสียค่าใช้จ่ายในการทำหนังสือเดินทางดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงค่าใช้จ่ายในการจัดทำหนังสือเดินทางเฉลี่ยต่อราย (Passport)
(หน่วย:บาท)

ประเทศ	ค่าใช้จ่ายในการจัดทำหนังสือเดินทางเฉลี่ยต่อราย (บาท)
ซาอุดีอาระเบีย	1,048
คูเวต	1,022
อิรัก	1,113
สิงคโปร์	1,015
คำเจเลีย	1,043

1.3 ค่าใช้จ่ายในการทดสอบฝีมือ ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย กำหนดค่าทดสอบฝีมือหรือความสามารถไม่เกิน 500 บาท และเกือบจะเป็นเงื่อนไขที่ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับผู้สมัครที่ไปทำงานในตำแหน่งที่ต้องใช้ "ฝีมือ" ว่าจะต้องได้รับการทดสอบฝีมือจึงจะพิจารณาตำแหน่งงานให้ และจากการสอบถามแรงงานไทยจำนวน 412 คน พบว่า แรงงานไทยเสียค่าใช้จ่ายในการทดสอบฝีมือประมาณ 200-2,000 บาทต่อคน จำแนกตามประเทศได้ดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงค่าใช้จ่ายในการทดสอบฝีมือเฉลี่ยต่อราย

(หน่วย:บาท)

ประเทศ	ค่าใช้จ่ายในการทดสอบฝีมือเฉลี่ยต่อราย
ซาอุดีอาระเบีย	395
คูเวต	404
อิรัก	900
สิงคโปร์	500
ค่าเฉลี่ย	422

จากตารางดังกล่าวข้างต้นเป็นค่าทดสอบฝีมือของแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ คนงานไทยบางรายไม่เสียค่าใช้จ่ายในการทดสอบฝีมือ ทั้งนี้เพราะไปทำงานกับนายจ้างเดิมและมีคนงานไทยบางรายที่ต้องทำการทดสอบฝีมือหลายครั้งและเสียค่าทดสอบฝีมือทุกครั้ง

1.4 ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสุขภาพและปลูกฝีต่อราย เนื่องจากนายจ้างต้องการแรงงานที่มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ต้องไม่เป็นผู้ที่มีโรคประจำตัวร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังหรือโรคติดต่ออันตราย ทั้งนี้ นายจ้างจะให้ลูกจ้างตรวจสอบสุขภาพและปลูกฝีก่อนที่จะไปทำงานในประเทศของตน ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้สำนักจัดหางานเก็บค่าตรวจสอบสุขภาพและปลูกฝีได้ไม่เกิน 500 บาท และจากการสอบถามคนงานไทยจำนวน 412 คนพบว่า คนงานไทยเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสุขภาพและปลูกฝีเฉลี่ยต่อรายประมาณ 200-1,500 บาท แยกตามประเทศได้ดังนี้

ตารางที่ 22 แสดงค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสุขภาพและปลูกฝีเฉลี่ยต่อราย

(หน่วย:บาท)

ประเทศ	ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสุขภาพและปลูกฝีเฉลี่ยต่อราย
ซาอุดีอาระเบีย	644
คูเวต	539
อิรัก	646
สิงคโปร์	500
ค่าเฉลี่ย	614

1.5 ค่าใช้จ่ายในการสอบทะเบียนประวัติ ในบางครั้งนายจ้างในต่างประเทศต้องการลูกจ้างที่มีประวัติดี ไม่เคยมีความประพฤติที่เสื่อมเสีย เช่น การก่ออาชญากรรมมาก่อน ก็จะระบุในสัญญา ลูกจ้างจะต้องไปสถานีตำรวจเพื่อให้สถานีตำรวจออกใบรับรองประวัติของลูกจ้าง จากการสอบถามคนงานไทย 412 คน ที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ พบว่ามีคนงานไทยที่ต้องขอใบรับรองประวัติ 6 คน เป็นคนงานไทยในประเทศซาอุดีอาระเบีย 5 คน คูเวต 1 คน สำหรับประเทศอิรักและสิงคโปร์ไม่พบว่าต้องสอบทะเบียนประวัติ และค่าใช้จ่ายในการสอบทะเบียนประวัติประมาณ 300-1,000 บาท

1.6 ค่าพาหนะไป-กลับระหว่างกรุงเทพฯ และประเทศในตะวันออกกลางและสิงคโปร์ คือค่าพาหนะในการเดินทางไป-กลับระหว่างกรุงเทพฯ และประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ ค่าพาหนะเดินทางโดยเครื่องบินมีราคาดังนี้

COUNTRY	FULLFARE				MARKET FARE	
	FIRST CLASS		BUSINESS CLASS		ECONOMY	
	ONE WAY EXCLUDE TAX	RETURN EXCLUDE TAX	ONE WAY	RETURN	ONE WAY	RETURN
SAUDI ARABIA						
DHAHRAN	24,355	48,710	16,235	32,470	8,215	16,430
RIYADH	24,355	48,710	16,235	32,470	8,475	16,950
KUWAIT						
KUWAIT	26,300	52,600	17,540	35,080	8,865	17,730
IRAQ						
BADHDAD	27,835	55,670	18,560	37,120	9,385	18,770
SINGAPORE						
SINGAPORE	7,995	15,990	5,310	10,620	-	6,000

ที่มา : จากหนังสือ THAILAND AIR-SEA GUIDE APRIL 1987, (AIR FRANCE CARGO)

จากตารางข้างต้นเป็นราคาค่าโดยสารเครื่องบิน ที่เป็นราคาเต็มหรือราคาซื้อหน้า
สนามบิน และจากการสอบถามบริษัทจัดการงานพบว่าบริษัทจัดการงานสามารถที่จะซื้อตั๋วเครื่องบิน
ในราคาที่ต่ำกว่าราคาเต็มประมาณ 10%-30% ขึ้นอยู่กับจำนวนคนงานที่บริษัทจัดการงานส่งไป
ประเทศที่คนงานไปทำ และสายการบินที่ใช้เส้นทางและจากการสอบถามบริษัทขายตั๋วเครื่องบิน
พบว่า ราคาจะต่ำกว่าราคาเต็มประมาณ 5%-20% จากการสอบถามคนงานไทยพบว่าคนงาน
ไทยไม่สามารถตอบได้ว่าค่าโดยสารทางเครื่องบินเป็นจำนวนเงินเท่าไร ดังนั้นจึงใช้ราคาเต็ม
เป็นมาตรฐานสำหรับคนงานไทยที่ไม่สามารถให้คำตอบได้หรือถูกจัดส่งจากสำนักงานจัดหางาน
ที่มีได้สอบถาม และใช้ราคาตามที่สอบถามสำนักงานจัดหางานกับคนงานไทยที่ถูกจัดส่งจากสำนักงาน
นั้น ผลที่ได้จากการสอบถามได้ดังนี้

ตารางที่ 23 ค่าพาหนะเดินทางของคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย
คูเวต อิรัก และสิงคโปร์ต่อ 1 เที้ยว
(หน่วย:บาท)

ประเทศ	ค่าพาหนะ 1 เที้ยว
ซาอุดีอาระเบีย	7,837
คูเวต	7,993
อิรัก	8,603
สิงคโปร์	899

จากตารางข้างต้นจะพบว่าค่าพาหนะเดินทางของคนงานไทยที่ไปทำงานในประเทศ
สิงคโปร์ต่ำสุดคือ 899 บาทต่อ 1 เที้ยว เป็นเพราะว่าคนงานไทยเดินทางโดยรถยนต์ทั้งหมด
และจากการสอบถามบริษัททัวร์พบว่า ค่าพาหนะจากกรุงเทพฯ-สิงคโปร์ โดยรถยนต์ปรับอากาศ
ประมาณ 750-1,000 บาทต่อ 1 เที้ยว และอาจมีคนงานไทยบางคนที่ไม่เสียค่าพาหนะเดินทาง
ทั้งนี้เพราะนายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้

1.7 ค่าสมาชิกกองทุนช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศ กรมแรงงานได้
จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ โดยกรมแรงงานได้
เริ่มดำเนินการเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 5(พ.ศ.2529) โดย
เรียกเก็บจากคนงานที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ คนงานจะเป็นสมาชิกกองทุนช่วยเหลือ

คนงานไทยในต่างประเทศ โดยกำหนดอัตราเงินที่ส่งเข้ากองทุนเพื่อช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศสำหรับคนงานแต่ละคนดังนี้คือ

1.7.1 มาเลเซีย สิงคโปร์ อัตราหนึ่งร้อยบาทต่อคน

1.7.2 บรูไน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา พม่า อินเดีย อินโดนีเซีย ปากีสถาน ช็องกง อัตราสองร้อยบาทต่อคน

1.7.3 ประเทศอื่น ๆ นอกจากข้อ 1.7.1 และ 1.7.2 สามร้อยบาทต่อคน

นั่นคือคนงานไทยที่จะเดินทางไปทำงานในประเทศสิงคโปร์จะต้องเสียค่าสมาชิก 100 บาทต่อหนึ่งคน และคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต และอิรักจะต้องเสียค่าสมาชิก 300 บาทต่อหนึ่งคน เงินค่าสมาชิกกองทุนช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศจะนำไปช่วยเหลือคนงานซึ่งถูกทอดทิ้งอยู่ในต่างประเทศให้ได้ เดินทางกลับประเทศไทยและให้ความช่วยเหลือแก่คนงานซึ่งไปทำงานในต่างประเทศ รวมทั้งการคัดเลือกและการทดสอบฝีมือและการฝึกอบรมคนงานไทยก่อนจะเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ จากการสอบถามสำนักจัดหางานพบว่า คนงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศจะเสียค่าสมาชิกกองทุนช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศทุกครั้งเมื่อไปทำงานในต่างประเทศ สำนักจัดหางานได้เก็บค่าสมาชิกกองทุนกับคนงานไทยทุกครั้งเมื่อเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และจะเก็บค่าสมาชิกกองทุนกับคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต และอิรัก คนละ 300 บาท สำหรับคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศสิงคโปร์นั้น สำนักจัดหางานจะเก็บค่าสมาชิกกองทุนช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศคนละ 100 หรือ 200 บาท สำนักจัดหางานได้เก็บค่าสมาชิกกองทุนช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศคนละ 200 บาท แสดงว่าได้เก็บค่าสมาชิกเกินไป 100 บาท

2. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์โดยผ่านตัวแทนเอกชน ค่าใช้จ่ายที่กล่าวมาข้างต้นเป็นค่าใช้จ่ายของคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์โดยผ่านตัวแทนรัฐบาล ถ้าคนงานไทยเดินทางไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์จะมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมตัวไปทำงานเพิ่มขึ้นดังต่อไปนี้

2.1 ค่านายหน้าจัดหางาน คือ ค่าใช้จ่ายที่สำนักจัดหางานเรียกเก็บจากคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สำนักจัดหางานทำหน้าที่ในการติดต่อกับนายจ้างในต่างประเทศให้ได้ตำแหน่งงาน สำหรับการสมัครและการคัดเลือกคนงานไปทำงานในต่างประเทศ

ย่อมต้องมีค่าใช้จ่าย สำนักจัดหางานจะต้องหารายได้เพื่อให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และรายได้ของสำนักจัดหางาน ได้แก่ ค่านายหน้าและค่าบริการอื่น ๆ โดยเรียกเก็บจากผู้สมัครงานที่ต้องการไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อไม่ให้สำนักงานจัดหางานเรียกเก็บค่านายหน้าจากผู้สมัครงานมากเกินไป และเพื่อให้มีหลักเกณฑ์ในการเก็บค่านายหน้าจัดหางาน กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับลงวันที่ 10 มกราคม 2529 เรื่องกำหนดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากคนหางาน กำหนดอัตราค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่ผู้จัดหางานสามารถเรียกเก็บจากคนงานได้ในอัตราดังต่อไปนี้

2.1.1 ผู้รับอนุญาตจัดหางานในประเทศเรียกเก็บค่าบริการได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของค่าจ้างรายเดือนที่คนงานได้รับจากนายจ้างเป็นเดือนแรก

2.1.2 ผู้รับอนุญาตจัดหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศเรียกเก็บค่าบริการไม่เกินจำนวนค่าจ้างเดือนแรก สำหรับการจ้างงานที่มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี กรณีที่สัญญาจ้างมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ให้ลดค่าบริการลงตามส่วน ค่าบริการดังกล่าวไม่รวมค่าทดสอบฝีมือ ค่าตรวจสุขภาพ ค่าเดินทางไปทำงานของคนงาน

ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวข้างต้น กำหนดให้สำนักงานจัดหางานเรียกเก็บค่าบริการจากผู้สมัครงานได้ไม่เกินจำนวนค่าจ้างเดือนแรกสำหรับผู้สมัครงานไปทำงานในต่างประเทศ นั่นคือ คนงานไทยไปทำงานในตำแหน่งกรรมกรได้เงินเดือนละ 4,500 บาท และมีสัญญาจ้างงาน 1 ปี สำนักจัดหางานจะเรียกเก็บค่าบริการได้ไม่เกิน 4,500 บาท หรือว่าสำนักจัดหางานสามารถที่จะเรียกเก็บค่าบริการได้มากกว่า 4,500 บาท ทั้งนี้เพราะคำว่า "ค่าจ้าง" ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความหมายของ "ค่าจ้าง" ว่าหมายถึง เงินหรือเงินและสิ่งของที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ และหมายความรวมถึงเงินหรือเงินและสิ่งของที่จ่ายให้ในวันหยุดซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานและในวันลาด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณ หรือจ่ายเป็นการตอบแทนในวิธีอย่างไร และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร จากความหมายดังกล่าวได้รวมค่าอาหารและที่พักเป็นค่าจ้างด้วย ดังนั้นสำนักจัดหางานสามารถที่จะเรียกเก็บค่านายหน้าเกินกว่า 4,500 บาทได้ และจะเป็นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าค่าอาหารและที่พักจะมีค่าเป็นเงินจำนวนเท่าใด

จากการสอบถามแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย
คูเวต อีรัก และสิงคโปร์ จำนวน 412 คน พบว่าสำนักจัดหางานเรียกเก็บค่านายหน้าดังนี้

ตารางที่ 24 ค่านายหน้า ที่ได้จากการสอบถามแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดี-
อาระเบีย คูเวต อีรัก และสิงคโปร์ แยกตามประเทศและหมวดงาน
(หน่วยบาท)

ประเทศและหมวดงาน	ประเภทของแรงงาน				
	ไร้ฝีมือ	กึ่งฝีมือ	ฝีมือ	ใช้ความรู้สูง	เฉลี่ย
ซาอุดีอาระเบีย					
ก่อสร้าง	25,019	21,066	20,704	3,918	22,375
อุตสาหกรรม	28,270	14,414	21,286	11,337	19,447
ภัตตาคารและโรงแรม	16,510	—	23,110	—	18,710
บริการ	17,098	21,435	25,000	17,332	19,137
เฉลี่ย	22,308	20,360	20,953	13,258	21,028
คูเวต					
ก่อสร้าง	20,845	20,136	23,873	0	20,461
อุตสาหกรรม	—	18,920	29,120	—	22,320
ภัตตาคารและโรงแรม	—	—	—	—	—
บริการ	18,969	—	—	5,000	18,038
เฉลี่ย	20,204	19,933	24,748	5,000	19,958
อีรัก					
ก่อสร้าง	—	2,578	—	—	2,578
อุตสาหกรรม	—	—	21,836	—	21,836
ภัตตาคารและโรงแรม	—	—	—	—	—
บริการ	—	24,893	—	—	24,893
เฉลี่ย	—	18,517	21,836	—	19,900

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ประเทศและหมวดงาน	ประเภทของแรงงาน				
	ไร้ฝีมือ	กึ่งฝีมือ	ฝีมือ	ใช้ความรู้สูง	เฉลี่ย
สิงคโปร์					
ก่อสร้าง	35,978	39,135	-	-	37,625
อุตสาหกรรม	-	-	21,095	-	21,095
ภัตตาคารและโรงแรม	-	-	-	-	-
บริการ	-	-	-	-	-
เฉลี่ย	35,978	39,135	21,095	-	37,222

และจากการสอบถามบริษัทจัดหางาน 5 แห่ง พบว่าบริษัทจัดหางานเก็บค่านายหน้าดังนี้

ตารางที่ 25 ค่านายหน้า ที่ได้จากการสอบถามบริษัทจัดหางานแยกตามตำแหน่งงานและประเทศ

ตำแหน่งงาน	ประเทศ			
	ซาอุดีอาระเบีย	คูเวต	อิรัก	สิงคโปร์
กรรมกร	23,000	19,000	-	20,000
ผู้ช่วยช่าง	27,000	20,000	-	-
ช่าง	29,000	23,000	-	-
หัวหน้าช่าง	15,000	10,000	-	-

นอกจากนี้ยังพบว่าแรงงานไทยบางคนไม่เสียค่านายหน้าเพราะนายจ้างในต่างประเทศระบุว่าต้องการคนงานคนนั้นหรือเนื่องจากขาดคนงานในตำแหน่งนั้น และเป็นตำแหน่งงานที่จะต้องส่ง เป็นชุดหรือเป็นตำแหน่งงานที่ใช้ความรู้สูง เช่น พอร์แมนหรือช่างหม้อน้ำ สำหรับประเทศอิรักสำนักงานไม่ส่งคนงานไปทำงานที่อิรัก เลยทำให้ขาดข้อมูลที่จะให้ได้

2.2 ค่าโบสถ์ ในการไปทำงานในต่างประเทศคนงานจะต้องกรอกใบสมัคร ซึ่งสำนักงานจัดหางานจะเป็นผู้จัดให้ บางสำนักงานจัดให้ฟรี บางสำนักงานเก็บเงินค่าโบสถ์

และจากการสอบถามคนงานไทยทั้งหมด 412 ราย พบว่ามีคนงานไทย 37 ราย เสียค่าใบสมัคร คิดเป็นร้อยละ 9 ของจำนวนตัวอย่าง สำนักงานจัดหางานเก็บค่าใบสมัครประมาณ 100-150 บาท และพบว่าคนงาน 37 ราย เป็นคนงานที่ไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบียทั้งหมด

2.3 ค่าเสื้อผ้าและป้ายชื่อ สำนักงานจัดหางานต้องการให้เกิดความเป็นระเบียบ แก่คนงานที่สำนักงานจัดหางานเป็นผู้จัดส่ง ดังนั้นสำนักงานได้กำหนดให้คนงานต้องใส่เสื้อผ้าที่มีชุดแบบเดียวกัน และติดป้ายชื่อสำนักงาน และจากการสอบถามคนงานไทย 412 ราย พบว่ามีคนงานไทย 21 ราย ต้องจ่ายค่าเสื้อผ้าและป้ายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 5 ของจำนวนตัวอย่าง สำนักงานจัดหางานเก็บค่าเสื้อผ้าและป้ายชื่อประมาณ 50-500 บาท และพบว่าคนงาน 21 ราย เป็นคนงานที่เดินทางไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย 20 ราย และเป็นคนงานที่เดินทางไปทำงานในประเทศคูเวต 1 ราย

2.4 ค่าภาษีการเดินทางออกไปนอกประเทศ เป็นค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้น สำหรับคนงานไทยที่เดินทางไปทำงานโดยตัวแทนเอกชนและไม่ได้ผ่านการพิจารณาอนุญาตจากกรมแรงงาน จะต้องเสียภาษีการเดินทางออกไปนอกประเทศสำหรับการเดินทางอากาศ 1,000 บาท ทางบกและทางน้ำ 500 บาท และจากการสอบถามคนงาน 412 ราย และสำนักงานจัดหางาน พบว่า คนงานไทยทั้ง 412 ราย ได้ผ่านการพิจารณาอนุญาตจากกรมแรงงานทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย